

Motion till riksdagen 2021/22:4272

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M, KD)**

med anledning av skr. 2021/22:29 Riksrevisionens rapport om att komma till Sverige som anhörig

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med identitetsfrågor måste få större prioritet hos regering och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska myndigheter ska göra sitt yttersta för att säkerställa identiteten på de människor som kommer till Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att identitetsfrågor måste få ett större fokus vid Migrationsverkets prövning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den rättsliga kvaliteten i anknyningsärenden måste säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om ansvarsfördelningen och den organisatoriska strukturen när det gäller att klarlägga den sökandes identitet i anknyningsärenden är ändamålsenlig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att Migrationsverkets synpunkter tas in och beaktas i pågående utredning som syftar till att utvärdera möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska lägga fram författningsförslag som syftar till enklare informationsinhämtning och informationsutbyte mellan myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Identitetsfrågor är av stor betydelse. Begreppet klarlagd identitet är som påpekas i SOU 2020:54 En långsiktigt hållbar migrationspolitik ett uttryck för ett högt beviskrav, och detta krav motiveras enligt utredningen med ett intresse av ”att kontrollera invandringen till Sverige och övriga EU-länder. Kontrollen ska bidra till motverkandet av olaglig invandring och människohandel samt till förebyggande av alla typer av hot mot medlemsstaternas inre säkerhet, allmänna ordning, folkhälsa och internationella förbindelser”.

Mot denna bakgrund är Riksrevisionens rapport Att komma till Sverige som anhörig – rättssäkerheten i anknytningsärenden om de uppenbara bristerna kring säkerställandet av identitet mycket allvarlig. I regeringens skrivelse uppvisas en anmärkningsvärt passiv inställning. Det framstår som att regeringen väljer att blunda för bristerna och de konsekvenser de får.

Regeringen måste ta krafttag och ge identitetsfrågorna den prioritet de kräver. Svenska myndigheter ska göra sitt yttersta för att säkerställa identiteten på de människor som kommer till Sverige. Regeringen behöver genom styrning och resurstilldelning säkerställa att identitetsfrågor får ett större fokus vid Migrationsverkets prövning än vad som är fallet i dag. Det behöver bli rätt från början. Staten måste kunna fastställa vilka som lever i Sverige. Så är i dag inte fallet. Bristerna i kontrollen över vilka som vistas i Sverige får allvarliga invandringen och innebär ett hot mot rikets säkerhet.

Den rättsliga kvaliteten i handläggningen av anknytningsärenden

I skrivelsen instämmer regeringen i att det är viktigt att Migrationsverket säkerställer att den rättsliga kvaliteten i handläggningen av anknytningsärenden är hög, särskilt när det gäller klarläggande av den sökandes identitet. Samtidigt går regeringen i försvar genom att påpeka att det inte finns några allmängiltiga indikatorer för att mäta rättslig kvalitet och att regeringen i sin bedömning av den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden tittat på ändringsfrekvensen i domstol, där den varit låg.

Här är det dock på sin plats att påminna om att de ärenden som överklagas till domstol är ärenden där ansökan om uppehållstillstånd *avslagits*. Det säger exempelvis inget om den rättsliga kvaliteten i ärenden där uppehållstillstånd *beviljats* av Migrationsverket. Det är inte heller nödvändigtvis en indikation på kvaliteten i identitetsbedömningarna, där bristerna enligt Riksrevisionen är särskilt allvarliga. Anledningen till det är att omständigheterna kan vara sådana att det redan innan tillräcklig utredning om anknytningen gjorts står klart att anknytningspersonen inte uppfyller kraven på ordnad försörjning och boende. I sådana fall anser Migrationsverket att ärendet är klart för beslut och ansökan avslås som huvudregel på den grunden, se Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande – Beviskravet i anknytningsärenden (RS/030/2021) s. 12. Frågan om ordnad försörjning eller boende kommer följaktligen att vara den fråga som en domstol huvudsakligen har att ta ställning till – inte om en tillståndsgrundande anknytning föreligger eller om sökanden, som huvudregel, styrkt sin identitet.

Regeringen tar upp utfallet av Migrationsverkets egna kvalitetsuppföljningar till stöd för varför regeringen inte delar Riksrevisionens bedömning att den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden inte är säkerställd. Samma argument går att vända på. Är det inte särskilt allvarligt när den ansvariga myndighetens egna utredningar inte ens indikerar att det finns så allvarliga brister som Riksrevisionens rapport visar på? Riksrevisionen är också tydlig med att det är oklart hur Migrationsverket kommer fram till att den rättsliga

kvaliteten i handläggningen är hög och enligt Riksrevisionens bedömning framstår det som om den samlade bedömningen vilar på godtycklig grund (se s. 49 f. i RiR 2021:9).

Regeringens inställning att den inte delar Riksrevisionens bedömning att den rättsliga kvaliteten i handläggningen av anknytningsärenden inte är säkerställd är enligt Moderaterna och Kristdemokraterna särskilt oroande. Det visar att regeringen väljer att blunda för den kritik som framförs i stället för att konstruktivt ta den till sig. Det är en anmärkningsvärd passivitet som riskerar att leda till att människor far illa, att tilltron till den reglerade invandringen naggas i kanten och att Sveriges säkerhet sätts på spel.

Mot denna bakgrund delar Moderaterna och Kristdemokraterna Riksrevisionens bedömning att den rättsliga kvaliteten i anknytningsärenden inte är säkerställd. Detta måste framgent säkerställas.

Klarläggande av den sökandes identitet

Moderaterna och Kristdemokraterna välkomnar att regeringen instämmer i Riksrevisionens rekommendation att säkerställa att Migrationsverket vidtar nödvändiga utvecklingsinsatser för att förbättra arbetet med att klarlägga den sökandes identitet. Även här väljer dock regeringen att frånsäga sig sitt ansvar genom att inte dela Riksrevisionens bild av att regeringens resurstilldelning kan ha varit för låg. Till stöd för sin argumentation pekar regeringen bl.a. på vissa anslag. Det handlar dock om anslag som Riksrevisionen beaktat när slutsatserna dragits (se s. 57 f.).

Samtidigt kan konstateras att Migrationsverket exempelvis fick mindre tilldelning än vad Migrationsverket beräknade att verksamheten vid utlandsmyndigheterna skulle kosta. Det var på grund av coronapandemin som kostnaderna höll sig inom den av regeringen tilldelade anslagsnivån. Riksrevisionen har även i rapporten Att ställa om i en föränderlig omvärld – neddragningarna hos Migrationsverket 2017–2020 (RiR 2021:24) konstaterat att regeringen har överskattat Migrationsverkets förmåga att öka produktiviteten under omställningen, och att produktivitetsökningen uteblivit delvis på grund av just de besparingar som motiverats utifrån förväntningar om framtida effektiviseringar.

Migrationsverket har att säkerställa en effektiv resursanvändning och resurstilldelningen har att anpassas när förutsättningarna förändras. Likaså kan myndigheten, så som regeringen påpekar, nyttja låneramen och ansöka om projektmedel från Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) i större utsträckning. Moderaterna och Kristdemokraterna anser dock att det vore på sin plats med reflektion och självvranskan från regeringens sida i fråga om hur resurstilldelningen och regeringens styrning av Migrationsverket har del i de brister som Riksrevisionen påtalar. Vi menar att det är ansvarslöst att regeringen, efter Riksrevisionens rapport och med beaktande av en historiskt tilltagen budget, inte säkerställer en tillräcklig allokering till Migrationsverkets identitetsarbete.

Ansvarsfördelning och organisationsstruktur

Även när det kommer till ansvarsfördelning och organisationsstruktur skjuter regeringen över ansvaret på Migrationsverket. Regeringen menar att det formella ansvaret är tydligt och reglerat varför det snarare åligger Migrationsverket att se över och förtydliga sina interna rutiner än att regeringen ska utreda frågan.

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att Migrationsverket har en viktig roll i arbetet med att få till stånd en fungerande ansvarsfördelning och organisationsstruktur. Samtidigt talar Riksrevisionens granskning för att Migrationsverket så här långt inte mäktat med uppgiften. Som nämnts ovan finns även oklarheter kring hur Migrationsverket kommer till slutsatsen att den rättsliga kvaliteten i handläggningen är hög. Båda dessa omständigheter indikerar viss bristande förmåga och självinsikt. Moderaterna och Kristdemokraterna ser därmed en stor risk med att regeringen lägger över ansvaret för bristerna och åtgärderna på Migrationsverket.

Sammantaget instämmer Moderaterna och Kristdemokraterna i Riksrevisionens rekommendation att regeringen bör utreda om ansvarsfördelningen och den organisatoriska strukturen är ändamålsenlig när det gäller att klarlägga den sökandes identitet i anknytningsärenden.

Informationsinhämtning

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge Migrationsverket i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter utreda hur Migrationsverket enklare ska kunna ta del av nödvändiga uppgifter i handläggningen av anknytningsärenden. Regeringen bedömer dock att Migrationsverkets aktuella behov av information om inkomstkällor när det gäller anhöriginvandring bör kunna behandlas inom ramen för Bokstavsutredningen för att utvärdera möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor (Fi2021/02442). Moderaterna och Kristdemokraterna anser att det är viktigt att regeringen säkerställt att Migrationsverkets synpunkter tas in och beaktas i denna utredning.

Moderaterna och Kristdemokraterna anser emellertid att regeringen även på denna punkt undviker sitt ansvar. Riksrevisionens rekommendation om enklare informationsutbyte mellan myndigheter är inte ny. Berörda myndigheter har eftersökt enklare informationsutbyte under en längre tid. Under statsminister Löfven har också ett flertal utredningar presenterats med förslag om ökat informationsutbyte med anledning av detta. Ansvariga ministrar har emellertid underlåtit att agera på dem och inga författningsförslag av betydelse vad gäller informationsutbyte har lagts fram till riksdagen. Frågan om informationsutbyte har i stället begravts i ytterligare utredningar. Moderaterna och Kristdemokraterna anser därför att regeringen skyndsamt ska lägga fram författningsförslag som syftar till enklare informationsinhämtning och informationsutbyte mellan myndigheter.

Maria Malmer Stenergard (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Katarina Brännström (M)

Arin Karapet (M)

Ann-Sofie Alm (M)

Hans Eklind (KD)